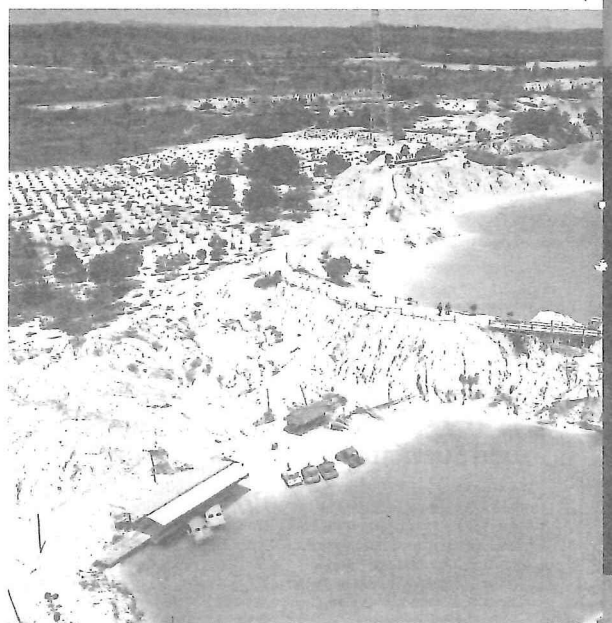

1001

In het plaatsje Tobaali op het eiland Bankga worden de zakken met tinerts-houdend zand aan land gebracht en gewogen, onder toezien van een politieman.

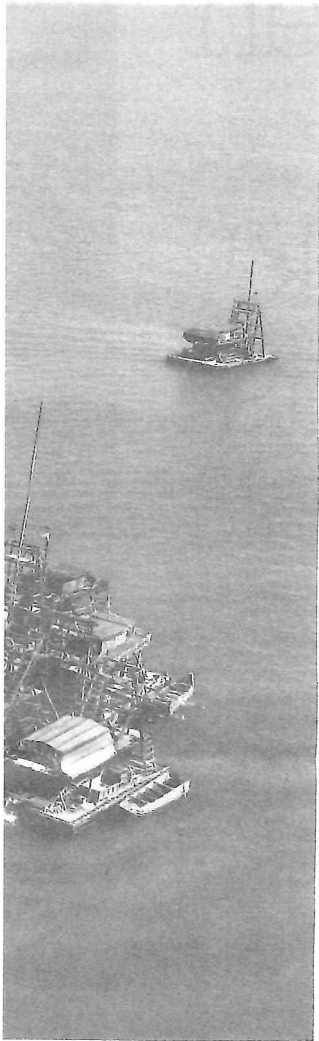
Op Bankga zelf raken de tinaders uitgeput, waardoor de winning naar zee verschuift. De mijnbouw laat op het eiland een maanlandschap achter met kraters en verzuurde meren.

Voor de kust van het eiland Bangka ligt een vloot van geïmproviseerde houten pontons, waarvan mijnwerkers tin winnen uit de zeebodem.

FOTO'S: WILLY KURNIAWAN/REUTERS

Een mijnwerker op een van de pontons op zee. Mijnbouwondernemers laten zich inhuren door staatsbedrijf PT Timah, dat de concessie op tinwinning heeft. Per ponton werken drie of vier arbeiders.

IN BEELD

Vanaf een ponton slurpen ze het tin uit de zeebodem

Vanaf de kust van het Indonesische eiland Bangka gaan mijnwerkers zoals Hendra elke dag per boot naar houten pontons op zee. Vanaf daar halen ze een waardevol materiaal uit de bodem naar boven: tin.

Tin is een bestanddeel van veel elektronica. Indonesië is 's werelds grootste exporteur. Aan land beginnen de tinvoorraden op te raken. Wingebieden zoals de eilandengroep Bangka-Belitung, ten oosten van Sumatra, zijn veranderd in een landschap vol kraters en turkoois gekleurde, ernstig verzuurde meren.

Dat betekent niet het einde van de mijnbouw. De winning van tin verplaatst zich naar zee. 'Aan land neemt ons inkomen af. De reserves zijn op', zegt de 51-jarige Hendra. Sinds een jaar werkt hij op zee. 'In de oceaan zijn veel meer reserves.' Cijfers van staatsmijnbouwbedrijf PT Timah bevestigen dat. Het beschikte vorig jaar over 16.399 ton aan reserves op land, tegenover 265.913 ton offshore.

Waar in de zeebodem tinaders zitten, zijn aan de oppervlakte geïmproviseerde pontons gebouwd. Zwarte rook stijgt op uit dieselgeneratoren die zoveel herrie maken dat de arbeiders alleen kunnen communiceren met gebaren. Hendra — net als veel Indonesiërs gebruikt hij maar één naam — bestiert zes pontons, die elk door drie of vier mijnwerkers worden bemand. Met buizen van soms meer dan 20 meter zuigen zij zand op van de bodem. Het mengsel van zand en water wordt gefilterd met plastic matten, waarin glinsterend zwart zand achterblijft dat tinerts bevat.

Hendra is een van de vele mijnbouwondernemers die werken voor Timah, dat de tinconcessie bezit. Zij krijgen omgerekend zo'n €4 tot €4,50 per kilo tinzand. Een ponton haalt ongeveer 50 kilo per dag omhoog.

Timah heeft de productie op zee de laatste jaren opgevoerd. Ook illegale mijnbouwers gaan vaker de zee op. Dat leidt tot spanningen met vissers, die hun vangsten zien afnemen. Visnetten raken verstrikt in mijnbouwapparatuur, en het omploegen van de bodem op zoek naar tinaders vervuult het voorheen glasheldere water. 'Vissen worden schaars doordat het koraal waar zij zich voortplanten, is bedekt onder de modder van de mijnbouw', zegt de 45-jarige visser Apriadi Anwar.

In het verleden verdiende zijn familie goed aan de visserij, vertelt Apriadi. Twee broers konden zelfs naar de universiteit. De laatste jaren komt de familie nauwelijks rond. 'Vergeet de universiteit maar, nu kunnen we amper de boodschappen betalen.'

Mijnbouwbedrijf Timah zegt te overleggen met vissers over manieren om de vangst te vergroten. Het heeft onder andere kunstmatige riffen gebouwd om de vispopulaties te laten herstellen. Milieuorganisaties zien daar niets in, en willen een verbod op mijnbouw op zee.

Intussen stijgt de tinprijs door, en dat maakt de mijnbouw steeds lucratiever. De resterende reserves op land zijn vaak moeilijk te bereiken en dus duur om te winnen, maar ook dat begint bij deze prijzen rendabel te worden.

Tekst: Fransiska Nangoy/Reuters